

Miroslav Mićanović

Golema prostranstva samoće

Branko Čegec: *Tamno mjesto*, Meandar, Zagreb, 2005, 125 str.

Knjiga pjesama Branka Čegeca *Tamno mjesto* (Edicija Meandar poezija, knjiga 3, Zagreb, 2005) ispunjena je sjajem pronalaženja "drugih prostora", razmjenama jednine i množine, izjednačavanjem udaljenosti i blizine, umjerenošću koja raduje u svojoj radoznalosti i melankoliji... Poezija "tamnog mjesta" obilježena je strpljivošću koju u sebi i sa sobom nosi njezin subjekt, nerijetko suzdržani lovac na prizore i glasove, radoznali promatrač, putnik i šetač, pisac dnevnika na čijem su dnu datumi i želja da se još jedanput odupre "posve nesvjestan ideje i cilja, prema kojem sam krenuo,/ sigurno, samouvjereno, kao da mi je prvi put."

Nejednaka osjećanja zadovoljstva i poraza, prisutnost slika koje nisu samo dvojnici uhvaćenih senzacija (otoka, mora, žena i grada), upornost da se imaginacijom izbjegne kontroli dnevne sreće – osiguravaju stanje povišene pokretljivosti i mobilnosti koja pulsira na putu između visine i dubine. *Tamno mjesto*, građeno od pouzdanih opisa i uzbudljivosti jezika s kojim se radi, nastaje iz potrebe da se nadolazećem iskustvu, koje nije u potpunosti nepoznato, sada da novo ime i suoči ga se događajima iz privatnog i intimnog prtljaga. Ali upravo zbog njihove običnosti i svakodnevnosti stječu drugi glas, glas izvan njih, glas njihova zapisivača i za/govornika: putovanje na Cres, u Francusku, bizarni detalji, drukčiji običaji, ronjenje na dah, sms poruke, pogled na žene i muškarce, kineski gradovi, hoteli, vrućina, nelagoda, vjetrovi, kiša, izmaglice, lica i tijela...

Obuhvaćeni smo mrakom i pred nama klize, smjenjuju se prizori, slike, mijenjaju scenografije, likovi i dijalozi (podaci o kretanju brodova, odlascima i dolascima prijatelja,

imena upotrijebljenih predmeta...), ali ono što kontekstualizira "već viđeno", ispisano je u podnožju slike: škrto kao dodatak koji i ne moramo uvažiti, nešto kao primjedba "narogušenog uljeza".

Razmjena i posuđivanje glasova u drugom dijelu knjige, konstituiranih oko "vjetromotorskih motiva", uvode na uzbuđljiv i lascivan način događaje iz svijeta konzumacije, potrošnje i kupnje, *shopping* terapije, uživanja i potrage za ispunjenjem od jednog trenutka, jednog dana ili jedne sezone (kupnja auta, rublja, biciklistice...). Međutim, nije riječ o transparentnosti, apliciranju jezika u područje politike ili ideologije, nego preuzimanju nosivih značenja i njihovoj razmjeni za intimni događaj, poruku. Govornik ne dopuštajući da bude upotrijebljen, jednako pažljivo radi na konstituiranju teksta kao pouzdanog svjedoka vlastite nestalnosti, s pravom na siguran odmak od događaja koji na trenutak zasljepljuje ili prekriva kao more. Ako se i odlučuje za potpuna izravnost, iznošenje (društvenog, političkog...) stava, izvodi to u formi karikaturalnosti, groteske (Crna ruka, Košarka...)

Budnost u govoru koji se fragmentira, fokusira na različite istodobnosti koje nas okružuju, promjena perspektiva i mjesta govorenja podudarna je "oku kamere", oku promatrača i strukturira njegov svijet. Lirski je subjekt u *Tamnom mjestu* uvijek u približavanju, u razgledavanju, neprekidno nadomak senzacijama koje ga provociraju i kao da mu samo preostaje prizvati ih i prikupiti, situirati u prostoru teksta. Jer svijest o mediju (svijetu teksta / tekstu svijeta) koliko god bila potisnuta, temeljni je pokretač knjige, poezije u dosluhu i dijalogu s drugim, drugim kojem kažeš nešto obično da bi prešutio svoju nevjericu, s drugim preko kojeg govoriš o pjenu dana, o vlastitoj prolaznosti.

Riječ je o dvostrukosti vlastite uloge, o radu onoga kojem noć nije laka, dan mu nije noć i koji rezolutno kaže "spavam, ne odustajem". Kao da je na djelu neprekidna prisutnost, simulirana jednostavnost zapisivanja onoga što pripada pogledu, ali i ništa manja rezerviranost,

odustajanje od otvorene intervencije, pažljivost prema ljudima s kojima je u različitim relacijama (prijateljskim, ljubavnim, rodbinskim, slučajnim, zatečenim...).

Približavanje je možda ključna riječ u njegovu procesuiranju podataka koji pridonose uznemiravanju jezika i s kojima se pažljivo detektira stanje stvari. Taktilnost i osjećanje da "skupilo se mnoštvo ničega/ što razdvaja", dolaženje do glasa "koji je odjednom mogao biti sve" daje poeziji u *Tamnom mjestu* na višeznačnosti i pokretljivost koja se ispomaže rukom ili tijelom. Koja svojom dramatičnom jednostavnošću uvodi čitatelja u "novi krug otkrivanja i skrivanja istodobno."